

Påskdagen

Predikan 2024-03-31 i Stockholm och distansgudstjänst
Kyrkoherde Sten Rydh, Evangelisk-Lutherska Kyrkan i Sverige

I Guds, Faderns, + Sonens och den helige Andes, namn. Amen.

Bön: Käre himmelske Fader! Vi tackar dig för att du har låtit din Son uppstå från de döda och att han nu sitter på Faderns högra sida och manar gott för oss. Kom med din helige Ande och skänk oss en levande tro så att också vi får uppstå med våra kroppar till evigt liv. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.

Dagens ämne: *Jesu uppståndelse.*

Epistel: 1 Kor. 15:53-57.

Evangelium: Mark. 16:1-8

När sabbaten var över köpte Maria Magdalena och Maria, Jakobs mor, och Salome väldoftande oljor för att gå och smörja honom. 2 Mycket tidigt den första veckodagen kom de till graven när solen gick upp. 3 De sade till varandra: "Vem ska rulla bort stenen från gravöppningen åt oss?" 4 Men när de lyfte blicken, fick de se att stenen var bortrullad. Den var mycket stor. 5 De gick då in i graven och såg en ung man sitta på höger sida, klädd i en lång vit dräkt, och de blev förskräckta. 6 Men han sade till dem: "Var inte förskräckta! Ni söker Jesus från Nasaret, den korsfäste. Han har uppstått, han är inte här! Se, här är platsen där de lade honom. 7 Men gå och säg till hans lärjungar och särskilt till Petrus: Han går före er till Galileen. Där ska ni få se honom, så som han har sagt er." 8 Då gick de ut och flydde från graven, fyllda av bävan och bestörtning. Och de sade ingenting till någon, eftersom de var rädda.

Påskens budskap är det största och viktigaste ämnet under hela kyrkoåret, ja i hela vårt kristna liv. Predikan har följande delar:

1. Påskdagens budskap gäller hela världen
2. Evangelisterna har samma budskap men på olika sätt
3. Paulus sammanfattar påskens budskap

1. Påskdagens budskap gäller hela världen

Vi firar idag den kristna kyrkans största högtidsdag, påskdagen. Budskapet är överväldigande: Jesus Kristus är uppstånden från de döda! På långfredagen dog han för hela världens synd. Det var den stora försoningsdagen då Kristus dog i vårt ställe och led straffet för alla våra synder. Då utsläcktes Guds vrede över honom så att vi får gå fria. Detta gällde inte bara de troende utan alla människor: Han bar verkligen hela världens synd och uppfyllde hela Guds lag i vårt ställe. Johannes skriver:

Han är försoningen för våra synder, och inte bara för våra utan också för hela världens (Joh. 2:2).

Men om inte påskdagen hade kommit skulle vi inte ha haft någon nytta av Kristi död. Då hade Fadern inte uppväckt sin Son ur döden och han hade inte ställt fram honom som ett levande bevis för vår och hela världens rättfärdiggörelse. Därför är påskdagen större än till och med långfredagen. Om Jesus för alltid legat kvar i graven

skulle hela hans budskap ha varit falskt. Då skulle de moderna teologerna och bibelkritikerna ha rätt. De menar ju att det är omöjligt att bokstavligen tro att evangelierna är sanna. Det som blir kvar av uppståndelsen inom den radikala, kritiska teologin är bara att apostlarna på något mystiskt sätt trodde och tänkte sig att Jesus var uppstånden, vilket han egentligen inte var. Man menar att det var en slags ”andlig uppståndelse”, något som man med hjälp av fromma tankar föreställde sig i urkyrkan.

Men den sanna kristna kyrkan kännetecknas av att den tror på *allt vad Skriften säger*. Bibeln är Guds egen uppenbarelse och ett budskap till hela världen. Om uppståndelsen lär Skriften själv:

Rättfärdighet kommer att tillräknas oss som tror på honom som uppväckte vår Herre Jesus från de döda, han som utlämnades för våra synders skull och uppväcktes för vår rättfärdiggörelses skull (Rom. 4:24f).

Även om detta budskap hånas och föraktas av många kommer det en dag att visa sig för hela världen att detta verkligen är sant. Det sker när Jesus kommer tillbaka på himmelens skyar. Ve dem som då under detta jordeliv har förnekat Guds ord och avvisat budskapet om Kristi uppståndelse! Men salighet till var och en som i tro har tagit emot dessa dyrbara ord. Kristus är sannerligen uppstånden!

Idag ljuder budskapet: Graven är tom! Jesus är inte längre kvar där. Han är uppstånden! Hans kropp blev levande igen och han är för alltid sann Gud och sann människa. Han lämnade graven genom den hårda stenen innan graven öppnades, och han visade sig sedan för många vittnen under de fyrtio dagar han var kvar på jorden i synlig, kroppslig gestalt. Även idag är han vår uppståndne Herre och Frälsare, som ständigt på nytt kommer till oss i ordet och sakramenten. Han sitter på Faderns högra sida, men detta innebär också att han är överallt. Det är verkligen Kristi uppståndna kropp och hans blod som ges oss i nattvarden. Han bor i oss genom dopet och tron och hör alla våra böner. Han är vår tröst och salighet.

2. Evangelisterna har samma budskap men på olika sätt

Vi ska nu en stund betrakta vad alla de fyra evangelisterna och apostlarna säger om Jesu uppståndelse. Vi utgår från Markus och lägger till sådant som finns hos de övriga evangelisterna. **Markus** skriver:

När sabbaten var över köpte Maria Magdalena och Maria, Jakobs mor, och Salome väldoftande oljor för att gå och smörja honom. Mycket tidigt den första veckodagen kom de till graven när solen gick upp. De sade till varandra: "Vem ska rulla bort stenen från gravöppningen åt oss?" (v 1-3)

Johannes betonar att de redan kom när det var mörkt. ”*Tidigt den första veckodagen, medan det ännu var mörkt...*”, skriver han (Joh. 20:1). Kvinnorna måste ha haft någon lykta med sig för att i det kolsvarta mörkret hitta vägen ut till graven. När de kom fram kanske de såg ett svagt eldsken från väktarna som placerats ut av Pilatus på översteprästernas begäran (Matt. 27:62-66). Men solen måste sedan ha gått upp och plötsligt lyst upp allt. Denna soluppgång var också en bild av hur solen Kristus genom sin uppståndelse går upp över hela världen med sitt ljus.

De skriftlärde visste att Jesus hade förutsagt sin uppståndelse, och nu ville de försäkra sig om att lärjungarna inte skulle komma och stjäla bort Jesu kropp. Detta

visar hur rädda översteprästerna var. Trots att de var övertygade om att Jesus var en falsk profet och trots att de lyckats få honom korsfäst och dödad fruktade de ändå för att apostlarna på något sätt skulle lyckas få med sig folket i vad de trodde var en mänsklig proteströrelse. De som själva använde lögn och bedrägeri när de fängslade och dödade Jesus, fruktade nu att också apostlarna skulle använda samma medel och med hjälp av list och stöld få det att se ut som om Jesus var uppstånden. Det är märkligt att se hur både översteprästernas och de moderna teologernas tankar stämmer överens. Båda grupperna gör apostlarna till bedragare. I båda dessa grupper rådde och råder ett djupt andligt mörker.

Matteus skriver om vad Pilatus hade sagt till översteprästerna och fariséerna: *"Här har ni en vaktstyrka. Gå och säkra graven så gott ni kan." De gick och säkrade graven genom att försegla stenen och sätta ut vakterna (Matt. 27:65f).*

Kvinnorna var bekymrade då de kände till detta och visste att stenen framför gravens öppning var mycket stor.

(Markus) *De sade till varandra: "Vem ska rulla bort stenen från gravöppningen åt oss?" (v 3)*

Deras uppgift var ju att smörja Jesu kropp med välluktande kryddor, vilket de tidigare inte haft möjlighet till. Matteus ger förklaringen till att stenen var bortvältrad när kvinnorna kom fram. Men Markus har inte med detta. Han säger bara: *Men när de lyfte blicken, fick de se att stenen var bortrullad. Den var mycket stor (v 4).*

Matteus förklaring lyder:

Då blev det en kraftig jordbävning, för en Herrens ängel kom ner från himlen. Han gick fram och rullade bort stenen och satte sig på den. Hans gestalt var som blixten, och hans kläder var vita som snö. Vakterna skakade av skräck för honom och blev som döda (Matt. 28:2-4).

Vår predikotext av Markus är mera kortfattad och han nämner ingenting alls om jordbävningen eller att ängeln satt på den bortrullade stenen och att väktarna var skräckslagna. Markus säger bara:

De gick då in i graven och såg en ung man sitta på höger sida, klädd i en lång vit dräkt, och de blev förskräckta (v 5).

Matteus talar alltså om en ängel som satt på den bortrullade stenen och **Markus** om en ängel som satt inne i graven på höger sida. Bibelkritikerna säger då genast att detta måste vara en motsägelse. De är alltid snabba och säkra när det gäller att hitta fel i Bibeln. De vill inte acceptera att samma händelse kan beskrivas olika av flera författare. Om nu Matteus berättar om en ängel som satt på stenen utanför och Markus om en ängel som var inne i graven kan det t.ex. ha varit fråga om två änglar. Detta bekräftas faktiskt också av **Lukas** som skriver:

Då fann de att stenen var bortrullad från graven. De gick in, men fann inte Herren Jesu kropp. När de inte visste vad de skulle tro, då stod plötsligt två män i skinande kläder framför dem. Kvinnorna blev rädda och böjde ansiktet mot marken, men männen sade: "Varför söker ni den levande bland de döda? Han är inte här, han har uppstått! (Luk. 24:2-6).

I början av Lukas evangelium skriver denne att han noga undersökt många berättelser om Jesu liv. Lukas var Paulus medarbetare och hade säkert intervjuat kvinnorna vid graven och talat ingående med apostlarna och många andra vittnen. Som läkare var han särskilt noga med att ordna berättelserna i tidsföljd.

Hade nu inte Lukas vittnesbörd funnits kan vi vara ganska säkra på att bibelkritikerna sagt att Matteus och Markus motsäger varandra. Men Guds ord är visare än människornas förnuft. Vi kan vara vissa om att de olika evangelisternas berättelse är i harmoni med varandra. Men Gud låter oss ofta vara osäkra om exakt hur olika detaljer och händelser gick till. Vi skall därför i ödmjukhet utgå från att den helige Ande själv talar genom både profeter, evangelister och apostlar, och att deras budskap stämmer väl överens även om vi inte alltid kan förstå exakt hur det gick till.

Det är nu tre viktiga saker kvinnorna får veta. **Först och främst** får de själva se att graven är tom. Ingen kropp finns där längre. Änglarna visar detta tydligt. **För det andra** får de veta orsaken: Änglarna förkunnar att Jesus är uppstånden från de döda! **För det tredje** får de uppdraget att gå till apostlarna och vittna om vad de sett och hört och att den uppståndne Jesus själv kommer att visa sig för dem i Galiléen. Vi ska nu lyssna till änglarnas egna ord.

***Markus** skriver: Men han (ängeln) sade till dem: "Var inte förskräckta! Ni söker Jesus från Nasaret, den korsfäste. Han har uppstått, han är inte här! Se, här är platsen där de lade honom. Men gå och säg till hans lärjungar och särskilt till Petrus: Han går före er till Galileen. Där ska ni få se honom, så som han har sagt er." (v 6f)*

***Matteus** skriver: Men ängeln sade till kvinnorna: "Var inte rädda! Jag vet att ni söker Jesus, den korsfäste. Han är inte här, han har uppstått som han har sagt! Kom och se platsen där han låg. Och gå genast och säg till hans lärjungar att han har uppstått från de döda. Se, han går före er till Galileen. Där ska ni få se honom. Nu har jag sagt er det." (Matt. 28:5-7).*

***Lukas** skriver: Kvinnorna blev rädda och böjde ansiktet mot marken, men männen sade: "Varför söker ni den levande bland de döda? Han är inte här, han har uppstått! Kom ihåg vad han sade till er medan han fortfarande var i Galileen: Människosonen måste utlämnas i syndares händer och bli korsfäst och uppstå på tredje dagen." Då kom de ihåg hans ord (Luk. 24:5-8).*

Detta var änglarnas entydiga och klara budskap till kvinnorna. Det som sedan berättas är hur den uppståndne Jesus själv visar sig för både kvinnorna och apostlarna. I korthet sker följande.

Matteus skriver att kvinnorna skyndade sig att springa till apostlarna. Då mötte de Jesus på vägen. Det står: "Plötsligt mötte Jesus dem och hälsade dem. De kom fram och höll om hans fötter och tillbad honom" (Matt. 28:9).

Markus evangelium slutar på ett sätt som man har funderat mycket över. Evangeliet slutar med dagens predikotext. Markus skriver allra sist: "Då gick de ut och flydde från graven, fyllda av bävan och bestörtning. Och de sade ingenting till någon, eftersom de var rädda" (v 8).

Enligt de bästa (äldsta) handskrifterna slutar faktiskt Markus evangelium med denna vers, vilket känns ganska abrupt i jämförelse med övriga evangelier. Möjligen hade originalet en avslutning som fallit bort. Vi vet inget om detta. Man kopierade ju texterna genom att skriva av dem många, många gånger. Men det finns flera andra handskrifter som verkligen har ett slut som är en sammanfattning av vad som sedan hände. (Text: Se sista sidan av predikan.) Denna avslutning finns i våra biblar, men står ofta inom parentes. Det står i denna avslutning att Jesus visade sig för Maria Magdalena. När hon sedan kom till apostlarna trodde de först inte på vad hon sade. Där nämns också de två lärjungarna som mötte Jesus (på vägen till Emmaus) och om

hur han visade sig för de elva när de låg till bords. I några handskrifter finns en mycket kort avslutning. Men våra biblar har i regel med den längre avslutningen. Oavsett om denna var ursprunglig eller inte stämmer innehållet helt överens med vad de övriga evangelisterna och Bibeln i övrigt lär.

Lukas skriver: *Och de återvände från graven och berättade allt detta för de elva och för alla de andra. Det var Maria Magdalena och Johanna och Maria, Jakobs mor. Även de andra kvinnorna som var med dem talade om det för apostlarna, men de tyckte deras ord var tomt prat och trodde inte på dem. Men Petrus reste sig och sprang till graven, och när han lutade sig in såg han bara linnebindlarna. Och han gick hem, full av förundran över det som hade hänt (Luk. 24:9-12).*

Om hur Jesus visade sig för apostlarna skriver **Matteus**: *De elva lärjungarna gick till Galileen, till det berg dit Jesus hade befallt dem att gå. När de fick se honom tillbad de honom, men några tvivlade (Matt. 28:16f).* Sedan gav Jesus dem den kända missionsbefallningen på detta berg. Jesus sade då:

”Åt mig har getts all makt i himlen och på jorden. Gå därför ut och gör alla folk till lärjungar! Döp dem i Faderns och Sonens och den helige Andes namn och lär dem att hålla allt som jag befallt er. Och se, jag är med er alla dagar till tidens slut” (Matt. 28:18-20).

Lukas är den som berättar om hur två lärjungar mötte Jesus då de var på väg till Emmaus. Lukas skriver: *Då sade han till dem: "Så tröga ni är i tanke och hjärta till att tro på allt som profeterna har sagt! Måste inte Messias lida det här för att sedan gå in i sin härlighet?" Och han började med Mose och alla profeterna och förklarade för dem vad det stod om honom i alla Skrifterna (Luk. 24:25-27).*

Sedan berättar Lukas om hur de kände igen Jesus när han bröt brödet tillsammans med dem. När de då gick tillbaka till Jerusalem fick de av apostlarna veta att Jesus också hade visat sig för Petrus. De elva sade då till dem: *"Herren har verkligen uppstått, och han har visat sig för Simon!" (v 34).*

Den yngste evangelisten, **Johannes**, har en ingående skildring av hur Jesus vid flera tillfällen visade sig för apostlarna. Han berättar här om sig själv och Petrus. När de hört kvinnornas budskap sprang de väldigt snabbt till graven. Johannes sprang fortast och Petrus kom efter. De såg linnebindlarna som låg liksom en puppa, ett tomt skal utan innehåll medan huvudduken låg bredvid. Johannes skriver om sig själv: *Då gick även den andre lärjungen in, han som hade kommit fram till graven först, och han såg och trodde. Tidigare hade de nämligen inte förstått Skriftens ord att han måste uppstå från de döda (Joh. 20:8f).*

Därefter berättar Johannes om hur Jesus visade sig för Maria Magdalena och därefter om hur Jesus kom till apostlarna genom stängda dörrar, inte som en ande, utan med sin verkliga kropp. När Tomas tvivlade kom Jesus för andra gången och Tomas fick se att Jesus hade sina sår från korsfästelsen.

Till sist berättar Johannes också om hur Jesus mötte några av lärjungarna när de var ute och fiskade. De fick då på hans ord en mycket stor fångst. Därefter åt lärjungarna tillsammans med Jesus bröd och fisk som stektes på en eld. Johannes avslutar så sitt evangelium med orden.

Det är den lärjungen som vittnar om detta och har skrivit detta, och vi vet att hans vittnesbörd är sant. Jesus gjorde också mycket annat. Men om varje händelse skulle skrivas ner, tror jag att inte ens hela världen skulle rymma de böcker som då måste skrivas (Joh. 21:24f).

Den uppståndne Jesus vistades totalt fyrtio dagar i synlig, kroppslig gestalt tillsammans med de elva apostlarna och många andra. **Lukas** skriver till sist om himmelsfärden:

Sedan förde han dem ut till Betania, och han lyfte sina händer och välsignade dem. Och medan han välsignade dem, lämnade han dem och lyftes upp till himlen. De tillbad honom och vände tillbaka till Jerusalem i stor glädje. Och de var ständigt i templet och prisade Gud (Luk. 24:50-53).

3. Paulus sammanfattar påskens budskap

Som vi har sett ger evangelisterna och apostlarna ett samstämmigt vittnesbörd om Jesu uppståndelse. Graven var tom. Änglarna förkunnade att Jesus var uppstånden. Han visade sig själv för kvinnorna, apostlarna och flera andra. Paulus fick som den allra siste vid sin omvändelse en särskild uppenbarelse då han mötte den uppståndne Jesus på vägen till Damaskus.

Paulus skriver:

Jag förde vidare till er det allra viktigaste, vad jag själv har tagit emot: att Kristus dog för våra synder enligt Skrifterna, att han blev begravd, att han uppstod på tredje dagen enligt Skrifterna och att han visade sig för Kefas och sedan för de tolv. Därefter visade han sig för mer än femhundra bröder på samma gång. De flesta av dem lever än, även om några har insomnat. Sedan visade han sig för Jakob och därefter för alla apostlarna. Allra sist visade han sig också för mig, som för ett ofullgånget foster (1 Kor. 15:3-8).

Paulus sammanfattar uppståndelsens budskap i två meningar när han skriver:

Men om Kristus inte har uppstått, då är er tro meningslös och ni är fortfarande kvar i era synder (1 Kor. 15:17).

Men nu har Kristus verkligen uppstått från de döda! (v 20).

Amen.

Bön. Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare, och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålamod intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.

***Tillägg om slutet av Markus evangelium. Se nästa sida:**

*Den text som endast finns i vissa handskrifter i slutet på Markus evangelium lyder så här (Mark. 16:9-20):

9 När Jesus hade uppstått på första veckodagens morgon visade han sig först för Maria Magdalena, som han hade befriat från sju onda andar. 10 Hon gick och berättade det för dem som hade varit med honom och som nu sörjde och grät. 11 Men när de fick höra att han levde och att hon hade sett honom, trodde de inte på det. 12 Sedan visade han sig i en annan gestalt för två av dem som var på väg ut på landet. 13 De gick också och berättade det för de andra, men inte heller de blev trodda. 14 Till slut visade han sig för de elva när de låg till bords, och han klandrade dem för deras otro och deras hårda hjärtan, eftersom de inte hade trott på dem som sett honom uppstånden. 15 Och han sade till dem: "Gå ut i hela världen och förkunna evangeliet för hela skapelsen. 16 Den som tror och blir döpt ska bli frälst, men den som inte tror ska bli fördömd. 17 Dessa tecken ska följa dem som tror: I mitt namn ska de driva ut onda andar. De ska tala nya tungomål. 18 De ska ta ormar med händerna, och dricker de något dödligt gift ska det inte skada dem. De ska lägga händerna på sjuka, och de ska bli friska." 19 När Herren Jesus hade talat till dem, togs han upp till himlen och satte sig på Guds högra sida. 20 Och de gick ut och predikade överallt, och Herren verkade tillsammans med dem och bekräftade ordet genom de tecken som åtföljde det.